

מעדני אשר

גיליון ת"מ (שנה י')
פרשת וישב-הנוכה
תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

בחנוכה מוצאי שבת מה צריך לעשות קודם הבדלה

או הדלקת נר חנוכה?

יש לחקור חנוכה מוצאי שבת האם מדליקין נר חנוכה קודם הבדלה או דילמא לאחר הבדלה

הנה בתרומת הדשן סימן קי"ה כתב דהדלקת נר חנוכה קודם הבדלה, ע"פ מה דאמרינן בגמ' פסחים קי"ה ע"ב אפוקי יומא מאחרינן כי היכי דלא ליהוי עלן כטונא, ולכן אף כאן יש לדחות ולאחר את ההבדלה שעל הכוס, עד לאחר הדלקת נרות חנוכה.

ובמאירי שבת כ"ג ע"ב כתב במוצאי שבת נחלקו בה קצת מפרשים מתי להדליק, ומנהגנו להדליק קודם הבדלה, ונסעדים בה בהבדלה שבתפלה, שמאחר שנתאחרה ההדלקה כ"כ, מקדימין אותה כמה שנוכל.

אבל הראב"ד בספר תמים דעים ס"י קע"ד כתב ראיתי מי שמברך על הדלקת נר חנוכה קודם שיבדיל, ואני אומר שטעות הוא בידו, שאין שום עסק בעולם קודם להבדלה.

ויש שכתב הטעם שמבדיל בתחילה: שמאחר שפעמים אדם שוכח להבדיל בתפילה, ואז צריך להבדיל על הכוס קודם שיבדיל נר חנוכה, לכן לעולם מקדים הבדלה, שלא מצינו שפעמים יעשה כך ופעמים כך, כך כתב במהר"ל הלכות חנוכה.

ובש"ע אור"ח סימן תרפ"א ס"ק ב' קימ"ל מדליקין נר חנוכה בבית הכנסת קודם ההבדלה, וברמ"א שם הוסיף וכ"ש בביתו שמדליק ואח"כ מבדיל, שהרי כבר הבדיל בבית הכנסת.

ובטעם הדבר: כתב במשנה ברורה שם דאף דמצות הבדלה תדירה, מ"מ כל מה דנוכל לאחר לצאת מן השבת עדיף טפי, וגם בהדלקה יש פרסומי ניסא, לכן עדיף להקדים את נר חנוכה.

ובאשל אברהם מהדורא תנינא סימן תרפ"א כתב עוד סברא שטוב להדליק נר חנוכה קודם הבדלה, כי יש בזה צד מעליותא, שלא ישתה מכוס של הבדלה לפני נר חנוכה, דהרי אסור לאכול קודם הדלקת נר חנוכה ועיין בשו"ת ישיב יצחק סימן שני"ז מה שתמה עליו.

אבל בט"ז אורח חיים סימן תרפ"א כתב דיש להקדים במוצאי שבת הבדלה לנר חנוכה.

וטעם הדבר: דקימ"ל זבחים פ"ט ע"א דתדיר קודם לאינו תדיר, ויליף לה מקרא דכתיב אשר לעולת התמיד, וזה ברור דכל מידי שאין לנו הוכחה ברורה מן התלמוד לדחות התדיר משום איזה טעם, אמרינן ליה לאו כלום עבדת, דמנא לך לסתור הכלל ובה אין לך טעם לדחות התדיר.

יש להקשות: הרי כאן לא שייך כלל מעלת תדיר, דהרי כתבו התוס' יומא ל"ג ע"א ד"ה אפ"ה מכשיר עדיף דלא אמרינן תדיר קודם רק היכא דתרווייהו שוים דומיא דתמידין ומוספין, אבל היכא דחד הוא עבודת מתנה וחד עבודת סילוק לא אמרינן תדיר קודם, א"כ ה"נ נר חנוכה דמי לעבודת מתנה, והבדלה לעבודת סילוק, כך מקשה בשו"ת בנין ציון החדשות סימן קנ"ו, וכן מקשה בשו"ת מהרש"ם חלק ב' סימן ע"ו.

איכא כמה תרוצים:

א. רק היכא דהתדיר הוא עבודת מתנה, ושאינו תדיר הוא עבודת סילוק, בזה לא שייך כלל דתדיר קודם, משום דמקודם צריכים לעשות עבודת הסילוק לסלק העבודה הקודמת, ואח"כ לעשות עבודת המתנה, אבל כאן הוא להיפוך דהבדלה הוא עבודת סילוק, לכך צריך לעשות הסילוק מקודם דהיינו ההבדלה, רק דהיה מקום לומר דאפוקי שבתא עדיף לכן הוכיח הט"ז דמעלת תדיר עדיף, כך תירץ בשו"ת מהרש"ם חלק ב' סימן ע"ו.

ב. לא מיסתבר לומר דבשביל שבאה להבדיל בין שבת לחול, תדמה לעבודת סילוק, הלא בדבר המבדיל לא שייך לא סוף ולא התחלה, ומה גם דכבר נסתלק שבת ע"י הבדלה שבתפלה, דא"כ פשיטא שאין להדליק בלא הבדלה ולכן אין לגרוע מצות הבדלה משאר מצוה, כך תירץ בשו"ת בנין ציון סימן קמ"ו.

ובמאור ושמש סוף פרשת מקץ כתב וז"ל הנה יש פלוגתא בפרוסקים במוצאי שבת, אם להדליק תחלה נר חנוכה ואחר כך להבדיל, או להיפוך, והנה שמעתי מאדמו"ר בוצינא קדישא מו"ה יעקב יצחק הלוי מק"ק לובלין זצוק"ל שאמר בשם הגאון איש אלהים המנוח מו"ה שמואל שמעלקי זצוק"ל אב"ד דק"ק ניקלשבורג, שבזה הלכה כטורי זהב להבדיל תחלה ואחר כך להדליק נר חנוכה, וכן מנהגינו, ונראה ליתן טעם לדבר על פי האמת, כי האיך ידליק תחלה נר חנוכה קודם הבדלה, כי מאחר שעלתה בשבת לעליה הגדולה והרמה, אין צורך לנר חנוכה להעלותה על ידו, רק אחר שהבדיל והלכה לה קדושת שבת אז מן הצורך להעלותה על ידי נר חנוכה, ועל כן צריכין תחלה להבדיל, ואחר כך להדליק נר חנוכה ולהעלותה.

ולענין הלכה: פסק במשנה ברורה סימן תרפ"א ס"ק ג' דבבית הכנסת אין לשנות המנהג שנהגו בישראל להדליק מקודם ואח"כ להבדיל, ובבית דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד. **ובמנהגי החת"ס** מביא שמרן החת"ס היה נוהג כדעת השו"ע שהיה מדליק נרות חנוכה ואח"כ מבדיל.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנגיד הנכבד הרב אהרן צבי עלבויגן שליט"א ניו יארק

לזיכוי רבבות לרגל חג החנוכה

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ויזכה לברכת התורה אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד

איך היה מותר לחכמים לתקן את חג החנוכה

הרי יש איסור בל תוסיף?

הנה במנחת חינוך מצוה תנייד כתב וז"ל הנה כמה מצוות שהוסיפו חז"ל כגון נר חנוכה ונטילת ידים וכדומה שהם דברים חדשים, נראה דודאי לא שייך בל תוסיף, כי התורה נתנה רשות לחכמים לתקן תקנות הן בקום ועשה והן בשב ואל תעשה לפי הזמנים ולא ראיתי בדברי הראשונים שיהיה זה בכלל זה ויתרצו הדברים, כי הלאו הזה אינו אלא שלא נוסף במצוה של תורה איזה הוספה.

וגם לפי הטעם שכתב החינוך: דהאדון ב"ה בתכלית השלמות וכל ציווייו בתכלית השלמות והתוספת בהם חסרון, וזה שייך במצוות שצויה אז והוא יתברך צויה בודאי הם בתכלית השלמות, אבל מה שלא צויה אז ונתחדש אח"כ הסיבות שחז"ל הסכימו לתקן כגון נר חנוכה ע"י הניסים בימי יונים וכדומה, דלא היה אז זמנם, אין שום גרעון בהציווי של האדון ב"ה ולא שייך כלל בל תוסיף.

ומוסיף המנחת חינוך: ולא מיבעיא במה שתיקנו חז"ל דהתורה צויה לשמוע דבריהם, אלא אפילו יחיד כגון שנעשה לו איזה נס וקובע לעצמו שיקרא הנס בכל שנה או שעשה משתה, התעלה על דעתך דהוי מוסיף מצוה, דזה אין גרעון במצוות התורה.

יש לתמוה על המנחת חינוך שכתב דבתיקון חג החנוכה לא שייך בל תוסיף: מהא דכתב ברמב"ן פרשת ואתחנן וז"ל ולפי דעתי אפילו בדא לעשות מצוה בפני עצמה כגון שעשה חג בחדש שבדא מלבו כירבעם מ"א י"ב ל"ג עובר בלאו, וכך אמרו בגמ' מגילה י"ד ע"מ א' לענין מקרא מגלה, מאה ושמונים נביאים עמדו להם לישראל ולא פחתו ולא הוסיפו על מה שכתוב בתורה אפילו אות אחת חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש וכו', חזינן להדיא מדבריו דגם בהודאה על הנס יש בזה בל תוסיף אי לאו דמצאו חז"ל סמך מהמקרא, ואיך כתב המנחת חינוך שלא מצא בראשונים שיהא בזה חשש בל תוסיף, כך מקשה בטל תורה מגילה י"ד ע"א להגאון רבי מאיר אריק זצ"ל.

מעדני אשר: נראה לתרץ לפי מה שכתב בשו"ת חלקת יואב סימן ב' דעל נר חנוכה לא היה קשה לרמב"ן כלל האיך תיקנו, הרי איכא בל תוסיף דהרי זה רק דרבנן, ורק על מגילה היה קשה לו יען שהאלימו מצוה מגילה כדאורייתא לדחות בשבילה כל המצות של תורה, על כן היה בו משום בל תוסיף, לפי הנ"ל א"ש.

אבל במהרש"א מגילה י"ד ע"א כתב דבחנוכה נמי יש סמך במקרא על תיקון חג החנוכה, דאליכ לא היו רשאים להוסיף את חג החנוכה, חזינן דסבירא להו דגם בנר חנוכה היה בל תוסיף בלא סמך.

מדוע תיקנו חכמים את חג החנוכה ולא חששו לקנאה מאומות העולם?

איתא בגמ' מגילה ז' אמר רב שמואל בר יהודה שלחה להם אסתר לחכמים קבעוני לדורות, שלחו לה, קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות, שלחה להם, כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מדי ופרס.

יש להקשות: מדוע בחג החנוכה לא חששו לקנאה מאומות העולם, כך מקשה במאירי מגילה ב' ע"א, וכן בשפתי חכמים מגילה ז' ע"א.

איכא כמה תרוצים:

- א. שאני נרות חנוכה, שנראה כאילו השמחה על נס פח השמן ולא על שנצחו האויבים, כך תירץ במאירי מגילה ב' ע"א וכן בשפתי חכמים מגילה ז' ע"מ א'.
- ב. גם בחנוכה חששו כמו שמבואר בגמ' בשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו, כך תירץ בשפתי חכמים.

מדוע קטן שהגיע לחינוך יכול להוציא אחרים במצות נר חנוכה

ומדוע במגילה אינו יכול?

קימ"ל אורח חיים סימן תרע"ה אם הדליקה חרש שוטה וקטן, לא עשה כלום, **ויש מי שאומר בקטן שהגיע לחינוך, מותר.**

יש להקשות: מאי שנא, דלגבי קריאת המגילה סתם המחבר סימן תרפ"ט סעיף ב' דהשומע מהקטן אינו יוצא ולא הביא שיטה שיוצא, ומדוע בחנוכה הביא שיטה שיוצא, כך מקשה במגן אברהם אור"ח סימן תקפ"ט ס"ק ד', וכן במחצית השקל שם, וכן בפרי מגדים, וכן בשו"ת חכם צבי תוספות חדשים סימן י"ג, וכן בחכמת שלמה אור"ח סימן תרע"ה, וכן בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן רפ"ו.

איכא כמה תרוצים

א. בחנוכה כיון דלאו אקרפתא דגברא מוטל חיוב ההדלקה, אלא אחד מכל בני הבית מדליק בפתח החצר ושוב אין שום חיוב על שום אחד מכל בה"ב אע"פ שלא שמעו הברכה ולא ראו ההדלקה, ועדיפא מיניה אמר ר' זירא שבת כ"ג ע"א כיון דנסיבנא אמינא השתא ודאי לא צריכנא, דקא מדליקי עלי בגו ביתאי, אמטו להכי סגי בקטן שהגיע לחנוך המדליק בפתח החצר, אבל בקריאת המגילה המוטל על כל או"י לקרות או לשמוע המגילה אין קטן אף שהגיע לחינוך מוציא את הרבים וחילוק זה מתקבל על הדעת, כך תירץ בשו"ת חכם צבי תוספת חדשים סימן י"ג.

ב. ע"פ מה דמשמע בתוס' מגילה ד' ע"א ד"ה נשים דמשמע דהקטן הגיע לחינוך אין חייב בקריאה רק בשמיעה כמו נשים, א"כ לכך אינו מוציא, משא"כ בנר חנוכה, כך תירץ באליה רבה סימן תרפ"ט.

ג. ע"פ מה שכתב בשלטי הגבורים דף קע"א על המרדכי שבת סי' רס"ה שכתבו התוס' אף על גב דמקרא מגילה לא פטרה אשה, שמא נר חנוכה קולא הוא כדאמר בגמ' שבת כ"ג ע"א דמשתתף בפריטי, לפי הנ"ל א"ש גם הסתירה לגבי קטן, כך תירץ באליה רבה סימן תרפ"ט.

ד. יש לחלק לפי מה שהזכיר המחבר סימן תרצ"ו ס"ז יש מי שאומר שאונן מותר בבשר ויין בפורים דלשמוח בפורים דברי קבלה נינהו שהם כדברי תורה, ובטורי אבן מגילה דף ה' ע"ב בדי"ה חזקיה וכו' כתב כיון דאסתר נאמרה לקרות ברוה"ק ומדברי קבלה וה"ה שאר מצות הנוהגין, דינן כד"ת וספיקן לחומרא, ולכן החמיר המחבר במגילה שלא יצא בשומע מקטן דכיון דהויא כדברי קבלה הויא כדן תורה דחמיר טפי, כך תירץ בפרי מגדים פתיחה כוללת חלק א' ס"ק י"ח, וכן בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן רפ"ו.

ה. לדרבו של החת"ס או"ח סי' קס"א דהלל דאורייתא דלמדו ק"ו ממיתה לחיים לא כ"ש, וא"כ במגילה קרייתא זו הלילא, הוי ספק קריאה שלה ספק ד"ת י"ל שלכן במגילה החמיר המחבר שלא יצא בשומע מפי קטן שדינו כדן תורה, משא"כ בחנוכה דרבנן, והגם שהחת"ס בח"י לשבת כ"ב ע"א בדי"ה פסולה, הזכיר סברתו זאת ג"כ לחנוכה, מ"מ כתב בעצמו שם שרק לא יפלא לומר כן, והזכיר רק שחנוכה בעצם הזכרת הנס, אבל הדלקת הנרות בעצם לא מן התורה, ועיין בחת"ס שם בדף כ"ג ע"א בדי"ה והיכן ציונו שכתב רק שרשם מד"ת עיי"ש, אבל הלל בעצם מן התורה, א"כ אף קריאתה זו הלילא י"ל דשפיר הוה מה"ת, ומכ"ש כשנתפרש מדברי קבלה לקרותה, ולכן לא יצא בשומע מפי קטן, כך תירץ בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן רפ"ו.

ולענין הלכה: כתב במשנה ברורה סימן תרעה ס"ק יג לפי מה שסתם המחבר בסימן תרפ"ט ס"ב דקטן אינו מוציא במגילה, משמע דלמעשה אין לסמוך שיהיה הקטן יכול להוציא בהדלקתו לגדולים, משמע דלהלכה לא מיסתבר לחלק בין חנוכה למגילה, צ"ע דלקמן סימן תרפ"ט כתב המשנה ברורה דלדעה שקטן מוציא בחנוכה, מוציא נמי במגילה.

מדוע בזמננו לא מקפידים על הלכה שמי שיש לו ב' פתחים מדליק בב' הצדדים?

קימ"ל אורי"ח סימן תרע"א ס"ק ח' חצר שיש לה שני פתחים, צריך להדליק בתרוויהו משום חשדא.

יש להקשות: מדוע בזמננו לא מקפידים על הלכה שמי שיש לו ב' פתחים מדליק בב' הצדדים, הרי זה הלכה בשי"ע בלי שום חולק, כך מקשה בפסקי תשובה אורי"ח סימן תרע"א ס"ק ח'.

איכא כמה תרומים:

א. ע"פ מה שכתב הרמ"א אורי"ח סימן תרע"א ס"ק ח' דבזמן הזה שכולם מדליקין בפנים ממש, ואין היכר לבני ר"ה כלל, אפילו יש לחצר או לבית הרבה פתחים להרבה רוחות אין מדליקים אלא פעם אחת בפנים ע"כ, ולפי הני"ל אי"ש, ואף שבימינו רבים מדליקין בחוץ כתיקון הו"ל, מ"מ כיון שקיימים הרבה קהלות הנוהגים גם בימינו להדליק בפנים תו ליכא חשדא, שיאמרו הרואים שהוא מאלה המדליקים בפנים, ועוד שאף אלו המדליקים בחוץ אין מוסכם ביניהם היכן להדליק יש המדליקים בפתח החצר ויש בפתח של חדר המדגות ויש בחלון הבית וגם זמן ההדלקה אינו מוסכם, ורק בזמן הגמ' שכולם היו מדליקים באותו זמן ובמקום מסויים ומיד היה ניכר שלא הדליקו כלל באותו בית, כך כתב בפסקי תשובות אורי"ח סימן תרע"א ס"ק ח'.

ב. ע"פ מה שכתב בחכמת שלמה אורי"ח סימן תרע"א דווקא כשתי הצדדים שוים בענין פרסומי ניסא שאז יש חשד אם אין מדליק מצד אחד, אבל אם בצד אחד יש יותר עוברים ושבים מהצד השני אין צריך להדליק כי אם במקום שיש יותר פרסומי ניסא, ובמינו כמעט שאין בית שאין לו חזית שיותר נראה לעוברים ושבים משאר הצדדים, כך כתב בפסקי תשובות אורי"ח סימן תרע"א ס"ק ח'.

מי שיש לו ב' פתחים דקימ"ל שמדליק בשני מקומות האם הנר השני מותר לקטן להדליק?

יש לחקור כשמדליק בפתח הב' האם צריך להיזהר בכל דיני הדלקת נר חנוכה כגון שלא להדליק ע"י קטן או בשמנים פסולים או דילמא כיון דאינו אלא משום חשד אינו צריך להדליק דווקא ע"י גדול

הנה הגאון מפלאצק חידושי מהר"ל על הלכות שחיטה ע"מ לי ע"ב ס"ק ה' כתב בפשטות דאם הדליק בפתח שני מבעוד יום או שהדליקו חרש שוטה וקטן בפתח שני, תו לא שייך חשדא, דהרי סוף סוף זה דולק.

והנה האור החיים הקדוש בספרו פרי תואר יור"ד סימן י"ט ס"ק א' כתב דהמדליק בב' פתחים בעי למיעבד ככל חוקות ומשפטי חנוכה בעי שמן זית ושיעור.

מעדני אשר: נראה להעיר דמיסתבר דהאור החיים אינו חולק על המהר"ל צינץ לגבי הדלקת קטן שאפשר להדליק בנר השני שאינו רק משום חשד, דאפשר דרק לגבי שמן והשיעור דזה ניכר שאינו כדינו סובר שצריך לעשותו כדן.

אכסנאי שמשותף בפרוטה והנרות גרם לשריפה האם צריך להשתתף בהוצאות של הנזקים?

קימ"ל חושן משפט סימן ת"ח אם הניח החנוני נרו מבחוץ, הוא חייב לשלם אף דמי הפשתן לבעל הגמל, ואפילו הוא נר חנוכה, שהיה לו לישב ולשמור שלא זיזק.

יש לחקור למה דקימ"ל אורי"ח סימן תרע"ז א' דאכסנאי שאין מדליקין עליו בביתו, צריך לתת פרוטה לבעל הבית להשתתף עמו בשמן של נר חנוכה אם הזיק האם חייב להשתתף נמי בנזקין דהויא כמו שותף.

הנה בספר וישמע משה ע"מ קו"ט מביא ששאל את הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאלה הני"ל, ופסק לו שחייב להשתתף בהוצאות משום שנעשה שותף.

האם יש ענין שלא לאכול בחצי שעה הראשונה שהנרות דולקות? איתא בשי"ע אורי"ח סימן תרע"ז ס"ק א' נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות.

איכא כמה טעמים במנהג זה:

א. לפי שהנס נעשה על ידם, שהאכילה יהודית את האויב שהיא היתה בתו של יוחנן כ"ג והיתה גזירה שכל ארוסה תבעל לטפסר תחלה והאכילה לראש הצוררים גבינה לשכרותו וחתכה את ראשו וברחו כולם, כך כתב במגן אברהם אורי"ח סימן תרע"ז.

ב. כדי להכיר שאסור להשתמש לאורה, כך כתב בבית יוסף אורי"ח סימן תרע"ז, ויש עוד טעם במטה משה.

יש להקשות: לפי טעם זה מדוע רק הנשים נוהגות שלא לעשות מלאכה הרי טעם זה נוהג גם באנשים, כך מקשה בשו"ת חתם סופר אורח חיים סימן קנ"ה

ובפרי מגדים כתב דלפי טעם זה: אין לחלק בין אנשים לנשים וגם לאנשים אסור לעשות מלאכה, וכן כתב המשנה ברורה שיש אומרים שגם אנשים אסור לעשות מלאכה והכוונה לפי טעם הני"ל.

יש להקשות: לפי טעם זה נראה דאפילו לאכול אסור, וצ"ע שבשי"ע כתב ונוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה דמשמע דווקא מלאכה אסור.

נראה לתרץ: דשאני מלאכה שאי אפשר לעשות בחשיכה אי"כ ניכר כשעושה מלאכה בפני הנרות אז יש מראית העין שמשתמש בזה לצורך המלאכה, משא"כ אכילה אפשר נמי בחושך, ואע"ג דאמרינן בגמ' יומא ע"ה ע"ב דמי שאוכל בחשיכה אינו שבע, מ"מ אפשר לאכול בחשיכה, מעדני אשר.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידינו הרב מרדכי יסקינד הגר שליט"א ברובלין

א. שמן שריפה לנ"ח. לכאורה קשה על המבואר בגמ' שבת דף כ"א פתילות ושמיים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת, מדליקין בהם בחנוכה ואחד מאלו השמיים זה שמן שריפה, ולכאור' שמן שריפה הרי דינו לישרף וא"כ נאמר בזה כותרי מיכתת שיעוריה ואין בזה שיעור לחצי שעה, וא"כ איך יוצא בזה ידי חובה בנר חנוכה.

ב. ריצוי מעות כנגד נ"ח. בשבת כ"ב ע"א, שאסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה, והגמ' הק' וכו' נר קדושה יש בו, ות' הגמ' שוה דומה לדין שאסור לבסות הדם ברגל שלא יהיו מצוות בויות עליו, הכ"ז בנר חנוכה. וצ"ע מה הדימיון הרי כשמסכה את הדם ברגל את גוף המצוה עושה באופן של ביזיון, לכן אסור אבל בנר חנוכה כבר יצא חובת המצוה ואינו מבוה כבר את עשיית המצוה, כי המצוה כבר עשויה, וצ"ע.

ג. מסובב במצוות. אמרו חז"ל נר חנוכה משמאל מזוזה בימין ובעד"ב באמצע, ובשאלות וכו' ברטב"א בשבת בסוגיא דהנכה הוסיפו בגירסתם שבעד"ב בטלית מצויצת באמצע, והטעם לכל זה כדי שיהיה מסובב במצוות, וצ"ע ששבאר מצוות לא מצינו שהצריכו שיהא המקיים מסובב במצוות ורק במצוות הדלקת נרות חנוכה מצינו עניין זה ומה שונה מכל המצוות שלא נמצא עניין זה.

ד. הויא אינו יודע אם זה נ"ח. יש להסתפק האם יוצא ידי חובה כשהדליק נר שהרואה אינו יודע האם זה לשם נר חנוכה או נר סתם לצורכו, ולמשל ביום א' דחנוכה הדליק אחד במנורתו נר וחבירו הדליק בצידה השני במקום שצורת החנוכה אומרת שהוא מקום המיועד להדליק בו השמש האם יצא ידי חובה שהרואה חושב שהנר זה הוא שמש. ואם נאמר שכה"ג לא יצא עוד יש לדון באופן שהדליקו שנים באותה חנוכה אחד מימין ואחד משמאל והרואה אינו יודע אי הוי שמש דהראשון ואינו נר מצוה או נר של מצוה לאדם נוסף אי יצא השני כה"ג ואולי שניהם לא כי על כל נר יש ספק אי הוי נר של מצוה.

ה. קר"ש או נ"ח. מי שיש לפניו לקיים או מצוות קר"ש או מצוות נר חנוכה מה יעשה, ולמשל הוא עומד בדקות האחרונות של הלילה ולא קרא קר"ש ולא הדליק נרות חנוכה מה יעשה, דהנה קריאת התורה מצינו שמבטל אף למצוה דאורייתא משום פרסומי ניסא, האם גם כאן נאמר כן.

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תשרי הגרלה בין כל השולחים, הוזכר ייבדק תשובותיו, יתקבל אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבת את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב! בקבלת התשובות הינה אך ורק לפקט מערכת משיב כהלכה 077558617 או במייל meir.s1000@gmail.com ולברורים ופרטים נוספים בטלפון 0573154010 | נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו. אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחד משלוח הפקט. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.

מכתבים למערכת

האם מלאכים יודעים מחשבות שבלב

מה שדנתם בשם הראשונים והאחרונים האם מלאכים יודעים מחשבות שבלב, והבאתם בשם הראשונים דלישיות שמלאכים יודעים מחשבות שבלב, לכן שלח יעקב דווקא מלאכים לעשוי כדי שידעו מה כוונותיו.

הגאון רבי דוד ליסצין שליט"א ראש כולל חבל התלמוד ת"א

נראה להעיר, דאם מלאכים יודעים מחשבות שבלב, מדוע היה צריך לשלחם, וכי אינם יודעים רק אם עומדים בפני האדם.

הגאון רבי משה פריד שליט"א ראש כולל מאור התלמוד בריוול

נראה להעיר דביעור דבש חלק א' הדין ב' וכן הדין ג', וכן בעיון יעקב פתרון י"ט כתבו דאע"ג דסתם מלאכים אינם יודעים מחשבות שבלב, מ"מ למלאך גבריאל נמסר הכוח להבין מחשבות בני אדם, לפי הנ"ל אתי שפיר דהרי איתא בנועם אלימלך פרשת וישלח בשם המדרש דהמלאכים שיעקב שלח היה מיכאל רפאל וגבריאל, נמצא דמלאך גבריאל שידוע מחשבות היה בניהם, לפי הנ"ל אתי שפיר.

הגאון רבי יוסף צבי ברייער שליט"א אשדוד

נראה בדרך אפשר, דיעקב הבין שעשוי בא כנגדו למלחמה בחושבו שבבית לבן לא למד ולא קיים מצות והגיע זמנו להלחם ולגבור עליו, ועל כן שלח אליו יעקב מלאכים דייקא שנגרמו מתורה ומצוות שלמד בבית לבן, ועל ידי המלאכים הוכיח לו שתר"ג מצות שמרתי, ומלאכים שנשלחו למטרה מיוחדת ניתן להם היכולת לידע מחשבות בני אדם כשנצרך להם לביצוע.

הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית

יש להעיר דבספר משכיל לדוד בפרשת וישלח הביא ראיה לזה, דהרי לא כתוב בתורה שהשלוחים דברו אם עשוי כלום, אלא ש"מ דכל המטרה היה לראות מה מחשבותיו.

הרה"ג יוסף ויכלר שליט"א ירושלים

נראה לציון דבהגהות התיד"א על הוזה"ק הנקראים בשם ניצוצי אורות על דברי הוזהר אודות שאלת המלאכים איה שרה אשתך, לא ידעי בהאי עולמא אלא מה דאמסר להו למנדע, ומה מוכיח דלא כשיטת התוספת שמלאכים יודעים מחשבות שבלב.

הרב אליעזר רוט שליט"א בית שמש

נראה לציון דבמשכיל לדוד פרק י"ח פסוק ב' מביא בשם ספר משנת חכמים למרה"מ הגיז ז"ל שחילק שבעוד שהמחשבה בכליות אין יודע בה אלא הקב"ה, אבל כשהיא נתונה בלב הרי היא כאלו יצאה לחוץ ויודעים אותה המלאכים.

הרב יעקב ישראל מיוזער שליט"א לונדון

מה שהקשתם בשם אחרונים על מה שכתבו התוס' דמלאכים יודעים מחשבות שבלב, דקשה מהא דשאלו המלאכים איה שרה אשתך, יש להעיר הרי בגמ' ב"מ פ"ז ע"א איתא שהמלאכים ידעו ששרה באהל, אלא ששאלו כן, כדי לחבב על בעלה, להודיעו שהיא צנועה.

הב"ח יוסף בורביע נ"י מודיעין עילית

נראה לי דמלאכים אע"ג דאין יודעים מחשבות שבלב, מ"מ יכולים להבחין באדם אם משקר או לא, לכן שלח יעקב דווקא מלאכים לדעת אם משקר עשוי או לא.

הרב יעקב מליק שליט"א פתח תקוה

נראה לתרץ, דיעקב שלח מלאכים ממש, לא משום שידעו מחשבות שבלב, אלא משום שלא רצה להכשיל אחרים בראיית פני רשע.

איך אמרינו בזמננו שלום עליכם בשבת למלאכים

הרי בזמננו המלאכים אין מלוין אותנו

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע נוהגים בזמננו לומר שלום עליכם למלאכים כשחוזרים מבית הכנסת בליל שבת, הרי בזמננו המלאכים אין מלוין אותנו כמו דקימ"ל אור"ח סימן ט' דבזמננו אין אומרים התכבדו מכובדים למלאכים ותרצתם בכמה אופנים

הרה"ג פנחס זעליג בלוי שליט"א ר"מ בבית המדרש מורח שמש בית שמש

יש לציון דבשו"ת משנת יוסף חלק ו' סימן ד' נמי נשאל בשאלה הנ"ל, ומתרץ כמו שכתבתם דיש ב' סוגי מלאכים של חול ושל שבת, ואע"ג דבחול ליכא בזמננו מלאכים, בשבת איכא.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ב' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שליט"א לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560 מי שמעוניין להעטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

מד איך היה מותר ליעקב לשלוח מתנות לעשוי עובר על לא תחנם

מה שהקשתם בשם הערות דבש על הא דכתוב פרשת וישלח ל"ב ס"ז ויחם מן הבא בידו מנחה לעשוי, דיש להקשות איך היה מותר ליעקב לשלוח מתנות לעשוי, הרי קימ"ל ע"ז כ' ע"א א' שאסור לתת מתנה לעכו"ם דכתוב לא תחנם, לא תתן להם מתנת חנם, ותרצתם בהמשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת

נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא במדרש רבה פרק ע"ח י"ב דכל המתנות שנתן יעקב אבינו לעשוי עתידין אמות העולם להחזירן למלך המשיח, וא"כ יש לומר כיון שסופן להחזירן אין עליו שם מתנה כיון שלא יאסרו לעולם, עוד נראה לתרץ ע"פ מה שכתב באור החיים הקדוש ששלח יעקב מבעלי חיים כחשבון שיער, בגמטרי"א תקף, כדי לשבר תקופו של עשוי, א"כ הדורון היה לרע לו, על כן ליכא חשש.

מעדני אשר: יש להעיר דתרוץ הראשון תלוי במחלוקת הפוסקים המבואר בספר מעדני אשר פרשתן ואתחנן תשס"ט האם יש איסור לתת מתנה על מנת להחזיר לנכרי דבשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ס"א נסתפק בזה ובפתח הדברי סימן רמ"ז ס"ק ד' כתב דמותר וכן בשדה חמד ח"ד ע"פ ז' הביא כמה שיטות דסוברים דמותר, אבל בעבודת עבודה ע"ז ב' ע"א כתב דמתנה ע"מ להחזיר אסור לתת לעכו"ם.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

הרב לוי ברנשטיין שליט"א קרית בעלזא בית שמש רבו מערכת מעדני אשר

נראה לציון דבספר אור אלהות מובא שהגאון ר' אלחנן ווסרמן זצ"ל העיר על הפסוק ורוח תשימו בין עדר לעדר, מדוע נהג יעקב בקמעות, ולא הוסיף על העדרים בכדי שהיו מבוהלים באמת, והשיב מפני שלעשוי יש דין גוי, שהוזהר עליו בלא תחנם השתדל יעקב לא להכשל במתנת חנם ולא להוסיף על ההכרת, ובדרך שיחה פרשת וישלח העיר על זה כמו שכתבתם דבעשוי יש נידון אם דינו כן או כישראל.

הרה"ג שמואל ישראל שטרן שליט"א בני ברק

נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב החתם סופר בפסוק "ואמרתה לעבדך ליעקב" ר"ל כי הכל שייך ליעקב כי אין זה רק פיקדון ועתידים הכל לחזור ליעקב, לפי הנ"ל אתי שפיר.

הרה"ג אברהם חיים הירש שליט"א כולל בית הלל בני ברק מח"ס כבודי אברהם

נראה לתרץ כיון דאיתא בעל הטורים שיעקב שלח לעשוי בעלי מומין, א"כ לכן לא היה שייך לא תחנם.

מדוע כשאדם מתפלל ביחודות אומר בעושה שלום ואמרו אמן

הרי בזמננו המלאכים לא מלוין את האדם

מה שהקשתם בשם הדעת תורה על הא דאיתא במגן אברהם סימן ס"ז סק"ז בשם משה משה שאף כשמתפלל ביחוד יאמר אחר עושה שלום ואמרו אמן, שאומר כן למלאכים השומרים אותו, יש להקשות מאי שנא מהא דקימ"ל אור"ח סימן ז' דהשתא אין אומרים התכבדו מכובדים שאין אנו מחזיקים שלוחו אותנו מלאכים, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מנטשטער

נראה לתרץ, דבעושה שלום זהו נוסח התפלה ואין מוכיזין בפירוש שמירת המלאכים, אבל התכבדו מכובדים הוא מדבר בפירוש למלאכים ולכן אין אומרים את זה.

הרב אמינו טרלבסי שליט"א ירושלים

יש להעיר שבאמת בלקט יושר ריש ע"פ כ"ב מבואר שרק ש"ץ אומר ואמרו אמן, וביחוד מסיים ועל כל ישראל אמן.

איך היה מותר ליעקב לתקן דברים טובים לגוים הרי עובר על לא תחנם

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' שבת ל"ג ע"ב ב' ויחן את פני העיר אמר רב מטבע תיקן להם, ושמואל אמר שוקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם, דיש להקשות איך היה מותר לעשות כן, הרי קימ"ל ע"ז ב' ע"א דאסור לתת מתנות לגוים משום דעובר על איסור לא תחנם, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרה"ג יוסף דויטש שליט"א בני ברק

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים כולל סאטמאר

נראה לתרץ, ע"פ מה שהבאתם בספר מעדני אשר פרשתן ואתחנן תשס"ט להקשות על הא דאיתא בגמ' ב"ב ב' ע"ב תניא אמר רבי עקיבא בשלשה דברים אוהב אני את המדיים וכו' דיש להקשות האך שיבא את המדיים הא איתא בגמ' ע"ז ב' ע"א דבכלל איסור לא תחנם הוא שלא ליתן להם חן, והבאתם תירוץ בשם הגר"ח פלאג"י בספרו נשמת כל חי חלק א' סימן נ"ה וכן הגר"ח אלישיב זצ"ל בספר הערות על ברכות דע"כ לא אמרינן דאסור לספר בשבחם, היינו באופן שיוצא תקלה מזה דשמו ידבק אחריו וילמוד ממעשיו, היינו במשבח גו יחיד, ולא כן כשמשבח אומה שלימה ככה"ג לא שייך לברות אהבה עם כולם, לפי הנ"ל אתי שפיר דהרי כאן עשה לאומה שלימה, לכן לא שייך לא תחנם.

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית לזיכוי רבבות לרגל ימי החנוכה יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב ישעיהו מיוזיק שליט"א ירושלים לרגל שמחה הולדת בנו נ"י במו"ט יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מאנטשטער לזיכוי רבבות לרגל חג החנוכה יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה</p>
--	--	--